

leven te wekken. Een schets van een mogelijke balletvoorstelling was *Figure de voisinages*, gemaakt in samenwerking met pianist Alain Franco op muziek van de Goldbergvariaties van Bach. ‘Schets’ omdat Ducourt heel losjes zijn op klassieke passen geïnspireerde bewegingen aanzette, en geregeld zijn dans onderbrak alsof hij nog eens moest nadenken over hoe het verder kon. Die samenwerking werd recent verdergezet in *I belong to no repertoire*. Niet dat we hier nu plots met een lichtig werkje te maken zouden hebben. De eerste versie die ik zag op Impulstanz 2008 in Wenen was wis en zeker een weerbarstig werk. Al is het dan ook strikt uit klassieke passen samengesteld die bovendien uitgevoerd worden door vier dansers die dit materiaal uitstekend beheersen. Kan dat dan toch moeilijk verteerbaar worden? Zelfs wie niet geoefend is in kijken naar dans ‘kent’ ballet immers als een referentiepunt voor hoe dans er hoort uit te zien. Wat doet Ducourt dan met dit materiaal dat mensen in de zaal al snel gaan wriemelen op hun stoel en luidop zuchten?

Hofcultuur

Ligt het aan het decor of, eerder, de afwezigheid van decor? De voorstelling speelt zich inderdaad af op een haast naakt podium. De enige decoratie zijn enkele felgekleurde doeken, geel en groen, die lukraak opgehangen lijken. Het zou een abstracte compositie van kleurvlakken kunnen zijn, en dus een referentie aan absolute kunst, maar de materialiteit van de doeken, zeilen in kunststof zoals je ze op bouwerven vindt, spreekt dat tegen. Het beeld refereert eerder aan de toevalligheid en vluchtigheid van de alledaagse realiteit, het ademt eerder de sfeer van Fluxus dan die van bevlogen, hoge kunst. Of nog: het toont het werk als een constructie, opgebouwd uit wat snel en makkelijk voorhanden is. Als arbeid dus. Het bevindt zich daarmee, in denkbeeldige zin, niet aan de kant van het ballet zoals dat historisch ontstaan is. Ballet behoorde immers tot een hofcultuur die prototypisch niets met arbeid, en alles met representatie te maken had (ondanks het feit dat dat dan weer, op zijn manier, harde arbeid is; net zoals ballet, ondanks de schijn van het tegendeel, in essentie staalharde discipline en voortdurende aandacht voor het eigen lichaam

vooronderstelt). Als het ballet overleefde in de negentiende eeuw, dan was dat in het Westen eerder als een fremdkörper, een droomwereld die haaks stond op de werkelijkheid van arbeid en vooral geld, waarin niets een ‘intrinsieke’ waarde heeft.

Het enige ‘amendement’ op deze kale scenografie is de belichting van het podium. Die is verrassend gesofisticeerd, al deed Ducourt ook hier geen enkele moeite om de ‘productiemiddelen’ te verbergen. Integendeel, het is bijna een statement dat het centrale lichtdispositief van de scenografie een raster met parallel opgehangen TL-buizen is. Dat lichtraster werpt bij het begin van het stuk een hard, schaduwloos licht op de dansvloer en op een deel van het publiek. Maar daarnaast is er een overhoekse lijn van laaghangende spots die een ander, warmer en vooral schaduwrijk licht bieden wanneer het dominante TL-licht wegdeemstert. En ten slotte is er de stroboscopische lamp die plompverloren, op ooghoogte van de kijker, achteraan is opgehangen en twee keer – tijdens een soort pauzemoment wanneer de groene doeken opgehaald worden, en bij het einde van de voorstelling – een verblindend flikkerlicht werpt op podium en zaal. Dit licht heeft de brutaliteit van een sirene die de arbeidstijd markeert, en schudt het publiek twee keer hardhandig wakker.

In die context verschijnen drie mannelijke dansers, Christophe Carpentier, Ashley Chen en Rob Fordeyn, en één vrouwelijke, Aneta Zbrzeźniak. Zij dansen alleen, ook al verschijnen de mannen meestal min of meer als een groep, en heeft de vrouw het podium vaak voor zich alleen, of ruimen de mannen elders baan voor haar. Dat betekent een wezenlijke breuk met de ‘figuur’ van het klassieke ballet. Ballet draait immers niet enkel om kunstige, vederlichte passen, maar gaat essentieel ook over de grammatica van die passen, die steeds weer leiden tot welsprekende figuren, haast even gecodeerd als de bouwstenen zelf van dat ballet. Het gaat onveranderlijk om de kunstige compositie van groepen dansers rond centrale beelden als een pas de deux. Groepen dansers die unisono of in kunstige contrapuntische figuren bewegen bouwen een spanning op, leiden naar het langverwachte moment waarin ‘het’ gebeurt.

Niets van dat alles hier. Het lijkt wel alsof je een oefensessie bijwoont. De dansers dragen de informele, wat vodderige kledij waarin dansers graag rondhangen. Hoe verder het stuk vordert, hoe vodderiger en willekeuriger, zelfs uitgesproken onelegant hun dracht wordt. Eerder nog dan die outfit werkt vooral wat de dansers doen vervreemding in de hand. Ze werken, elk voor zich, een lang en complex programma van passen af. Dat werd via een computerprogramma ontwikkeld en staat dus los van de ‘natuurlijke’ opeenvolgingen van bewegingen, *enchainements*, die de standaardzinnen van het klassiek ballet vormen. Hier staan de afzonderlijke posities in een zo goed als willekeurige rij, alsof je in een woordenboek in het wilde weg 55 woorden zou prikken en onthouden. (Aan de oorsprong van deze reeks ligt een tentoonstelling die Ducourt jaren eerder in Salzburg maakte. In een schijn-

JE BENT HET NIET GEWOON OM ZO TE KIJKEN. JE ZIET EIGENLIJK BIJNA NIET WAT HIER TE ZIEN VALT, ZO BLIND BLIJK JE SOMS WEL TE ZIJN VOOR DE POËZIE VAN WAT ZICH ‘TOEVALLIG’, ‘ZOMAAR’ AANDIENT.

baar lege en verduisterde ruimte lichtten door het gebruik van ‘black lights’ honderden tweedimensionale beelden van dansers op de muren op.) Daarbij hebben de dansers een zekere vrijheid. Er zijn vele variaties op de basisreeks, die onder andere toegepast worden naargelang de omstandigheden – versta: de obstakels –, die zich voordoen in de vorm van anderen die plots het pad van een danser kruisen. Dat levert een specifieke, werktuiglijke beeldtaal op: bewegingslijnen die op enigszins onvoorspelbare manier overhoeks afbuigen om weer onverstoort hun weg te gaan, een beetje zoals balletjes in een computerspelletje willekeurig hun weg vervolgen wanneer ze de rand van het scherm raken.

Het duurt even voor je die logica ontwaart, en onmiddellijk daarna besef je hoe inspannend deze exercitie fysiek en mentaal moet zijn. Niet alleen moeten de dansers een complexe